

دانشگاه تهران

دانشکده هنرهای زیبا

گروه هنرهای تجسمی

پایان نامه دوره لیسانس رشته گرافیک

رسالت تبلیغ

تهیه و تدوین :

اعظم الملوك احسانی

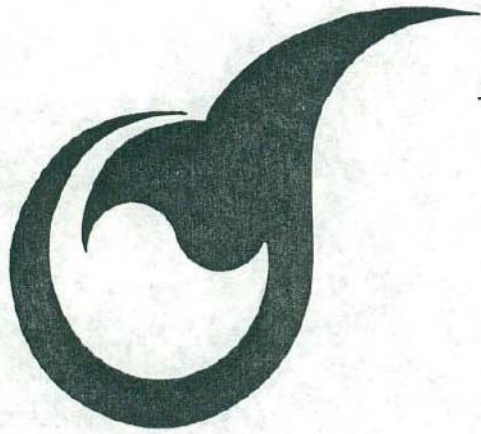
استاد راهنما :

دکتر محمدحسن حلیمی

آذرماه ، ۱۳۶۷

" فهرست مطالب "

صفحه

عنوان

۳

پیشگفتار

۷

مقدمه -

بخش اول : (تبلیغات در اسلام)

۱۱

۱- تبلیغ : (تعریف تبلیغ

۱۴

) اهمیت تبلیغ

۲۰

۲- مبلغ : (ارزش مبلغ

۲۳

) روش مبلغ

۳۵

۳- پیام : (شرایط پیام

۳۹

) ابزار پیام

بخش دوم : (روندتبلیغات در عصر حاضر)

۴۷

۱- روش های گوناگون تبلیغات

۵۲

۲- تکنیک های عمومی تبلیغات

۸۱

۳- ابزارتبلیغات :

//

۱- تنوع ابزار

۱۲۰

۲- عملکرد ابزار

۱۴۲

۳- هنربهترین ابزار

۱۵۵

نتیجه گیری

۱۶۲

منابع و مأخذ

۱۶۴

منابع تصویری پروژه

"كُلُّ أَمْرٍ بِأَلِّ لَمْ يَبْدُ فِيهِ بِحَمْدِ اللَّهِ فُهِوا بَئِرٌ"

هر کار و اهمیت داری که شروع به آن از خداوند سپاسگزاری نشود بی برکت است

"رسول اکرم (ص)"

سپاس خدائی راکه اول است و پیش از او اولی نبوده و آخر است و سپس از او آخری نباشد، سپاس خدائی راکه دیده‌های بینندگان از دیدنش و اندیشه‌های وصف‌کنندگان از وصفش ناتوانند. سپاس خدائی راکه بقدرت و توانائی خود آفریدگان را آفرید و آنان را در راه راه داده و خواست خویش روان کردانید.

سپاس خدائی راکه بندگان را در راه محبت و دوستی خود برانگیخت و برای آنها در زندگی مدتی معلوم و پایانی معین قرار داد که با گذراندن این مدت بسوی آن پایان گام بردارند و پس از آن حساب عمر و زندگی‌اش را بستانند، تا او را به آنچه خوانده بود زیادتش سرتا رو به آنچه نهی فرموده بود از کیفیتر ترسناک خود فرا گیرد.

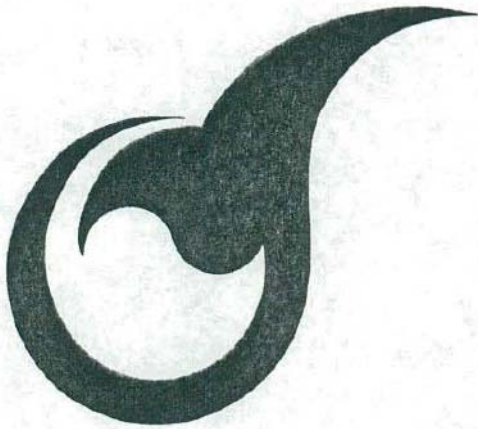
سپاس خدائی راکه به محمد صلی الله علیه و آله و سلم پیغمبرش بر ما منت نهادمستی که اُمتهای گذشته و مردم پیش از ما از آن بی بهره بودند .
سپاسی که موجب رسیدن به فرمانبری او، و سبب خشنودی، و وسیله آرزو و راه به بهشت، و پناه از عذاب، و آسودگی از خشم، و پشتیبان طاعت، و جلوگیری از معصیت، و مدد بر انجام حق او و شرایط آن باشد.
پس با خدا یا درود و رحمت فرست بر محمد و آل محمد که بروحی و پیغام تودرستکار بود و در راه تبلیغ دین و احکام توتن خویش را آماج هرگونه

آزار ساخت ، و در راه رساندن پیام تو ، دین ترا بر هر چیزمقدم داشت .

"صحیفه سجّادیه دعای یکم"

پس از حمد و سپاسِ خداوند متعال بر خود لازم می دانم از همه کس
کسانیکه ، اعم از استاد یا غیر استاد ، در طول تحصیل یا در امر رساله
از راهنمایی دریغ نکردند ، خصوصا " از استاد محترم راهنما آقای
دکتر حلیمی تشکر و قدردانی کنم . همچنین از خانواده بسیار عزیز
و مهربانم که کمال همراهی و همدلی را در این راه با من داشته اند
سپاسگزارى نمايم و از خداوند رحيم تقاضا کنم به همه اين عزيزان
که مدیونشان هستم اجری عظیم عطا فرماید .

پیشگفتار:

در مورد تنظیم مطالب رساله با بدعرض کنم که نحوه تحقیق من بیشتر از راه بررسی و تهیه گزارشات از کتابخانه های مختلف و نشریات و انجام مصاحبه و تهیه پرسشنامه جهت وسعت مطالعات جنبی و گردآوری اطلاعات بر مبنای آمار و ارقام است. در یادداشت برداری قابل ذکر است که از انواع آن یعنی نقل قول - نقل فکر - تلخیص و نقد و نظر به نحوی استفاده شده، که در این راستا موفق گشتم از بعضی مراکز مهم، منجمله، سازمان تبلیغات اسلامی، کتابخانه آستان قدس رضوی مشهد (استفاده از منابع غنی اسلامی، خصوصاً "در زمینه طرح های اسلامی)، بخش فرهنگی بنیاد شهید (استفاده از آرگان شاهد)، مرکز آثار دهخدا (صحبت با استاد جعفر شهیدی در زمینه تاریخ اسلام)، کتابخانه مجتمع دانشگاهی هنر، کتابخانه های مرکزی و دانشکده هنرهای زیبا دانشگاه تهران، بهره ای کسب کنم و جا دارد برای برادرانی هم که در سازمان تبلیغات اسلامی با من همکاری کردند آرزوی موفقیت و سلامتی کنم.

اما درباره موضوع رساله، واقعیت این است که تبلیغات بصورت

یکی از حربه‌های بسیار مهم سیاسی در آمده و به جرئت می‌توان گفت که در بیشتر موارد کارسازتر از حربه نظامی عمل کرده است و چه بسا شده که حربه نظامی تحت پوشش حربه تبلیغات توانسته وارد عمل شود و رپاره‌های - موارد هم خوراک تبلیغات می‌گردد. (این مسئله در زمان کنونی برای ما قابل لمس تر است که ما نورهای نظامی ابرقدرت‌ها را طی چند سال اخیر شاهد بودیم.)

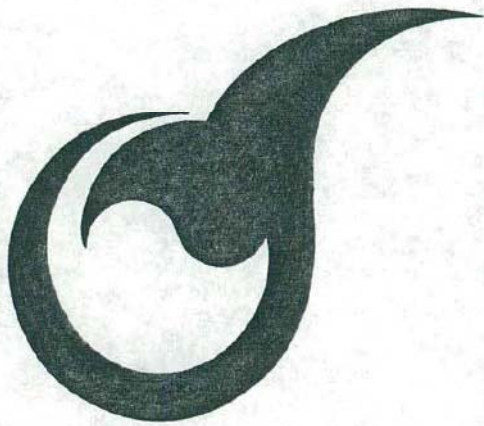
تبلیغات نه تنها حربه و سببی است برای تنفیذ یک سیاست و دفاع از آن، بلکه از مهمترین اسباب نفوذ فکرو فرهنگی و مکتب نیز محسوب میشود. تبلیغات رافی نفسه نمی‌توان خوب یا بدشمرد، بلکه هدف از بکارگیری آن تعیین کننده این واقعیت است. ناگفته پیداست که تبلیغات را میتوان هم در خدمت حق و عدالت و استضعاف بکار گرفت، هم در خدمت باطل و استکبار.

لذا مبجم را بر همین اساس به دو بخش کلی:

۱- تبلیغات در خدمت اسلام.

۲- روند تبلیغات در عصر حاضر تقسیم کرده ام.

در بخش اول همه جنبه‌های تبلیغی را صرفاً "در حوزه و حیطه وسیع اسلام مورد بحث و بررسی قرار داده ام، زیرا ارزش واقعی و اسلوب صحیح را طبق انتظار، در آنجا یافتیم. و با این انتخاب، خواستم هم روش صحیح را بدست داده باشم هم نقاط مثبت و منفی تبلیغی بخش دوم را مشخص کرده باشم. هرچند من معتقدم این دو بخش جدای از یکدیگر نیست و نباید باشد. چرا که هدف هر دو تبلیغ است لکن نحوه استفاده از ابزار پیام است که تبلیغات را به دو بخش متضاد تقسیم کرده است. و من یقین دارم اگر تبلیغات جاری، از پیام انبیاء و تبلیغ الهی نشاءت گرفته بود،

به سرنوشت اسف با رکنونی دچار نمیشد، روی این اصل با پیدا کردن جایگاه حقیقی تبلیغات در بخش اول، در واقع به قسمت عمده هدفم در انتخاب این موضوع دست یافتیم. و بقیه راهم بحمدالله در محدوده کنونی، از نظر زمان و توان خود، در جمع آوری مطالب مربوطه و پیاده کردن آن، موفق شدم در بخش دوم خصوصاً، آنجا که رابطه مستقیم هم با بخش اول (ابزار پیام) و هم با رشته تحصیلی ام (هنر بهترین ابزار پیام) دارد، به لطف پروردگاری همتا دنبال کرده و به اتمام برسانم. در اینجا وظیفه می دانم مستقلاً، نامی از افراد و آثار نگه بیشترین استفاده در تدوین، از وجودشان شده است (علاوه بر منابع پراکنده ای که در زیر نوشته ها آمده) ببرم. که در بخش اول، کلاً از آثار و سخنان و نظرات، استاد بزرگوار آیت الله مطهری، که نشأت گرفته از قرآن و احادیث است، خصوصاً "از مجموعه بسیار ارزشمندی که در بر گیرنده کلیه سخنرانی ها و یادداشت های تبلیغی، پیرامون حادثه انسان ساز کربلاست. کتاب حماسه حسینی در ۳ جلد، بهره گرفته شده. و در تنظیم مطالب بخش دوم، از جزوه استاد محترم آقای مهندس زرگر در زمینه شناخت مبانی تبلیغ، استفاده گردیده است.

در خاتمه، چون ممکن است، با تعام این توضیحات با زرد زده شدن بعضی این سؤال باشد که چرا پیرامون رشته صرف هنر کمتر سخن گفته شده است، عرض می کنم تا ما راه صحیح استفاده از تخصص خود را ندانیم، بی شک، حرفه ما به سرنوشتی دچار خواهد شد، که بسیاری از حرف حتی مقدس ترین آنها هم اکنون دچارش هستند. و اگر ما (دانشجویان) از این گونه مقاطع مهم تحصیلی، و این فرصتها، برای پیدا کردن و رسیدن به راه بهتر و روش صحیح تر استفاده از حرفه ما، بهره لازم را نگیریم،

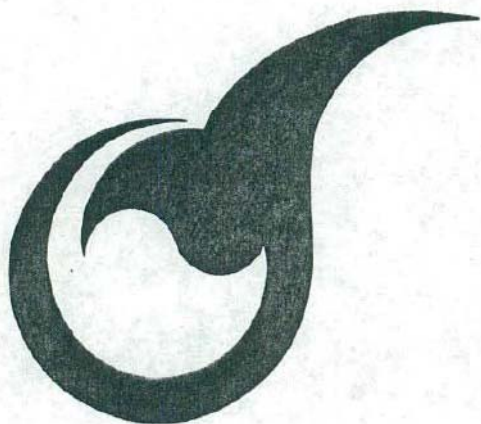
خیانت به خود و نسل بعدا ز خود کرده ایم .
از خداوند متبارک و تعالی می خواهیم این تلاش ناچیز را ، زمینه‌ای
برای پی بردن به اصول حرکت و ارزش های واقعی قرار دهد .

اگر محققى بخواهد در حیطهٔ وسیع اسلام، در زمینه‌های مختلف و ابعاد گوناگون زندگى انسانی اعم از بعد فردی، اجتماعى، سیاسى، اخلاقى، روحى، بدنى و بهر حال مادى و معنوى به پژوهش بپردازد، مطالبى در زمینه دلخواه از دیدگاه اسلام ارائه دهد خود را با اقیانوسى ژرف و دریائى عمیق روبروى بیند، که در هیچ فرهنگى نظیر آنسرا نمیتوان یافت.

ویژگی عمدهٔ این دیدگاه آن است که، به هیچ مسئله‌ای از مسائل حیات بطور مجرد نمى نگرد بلکه کلیه مسائل را آمیزه‌ای معرفی می کند ادغام شده در هم و غیر قابل تفکیک از هم. و در واقع خصوصیت چندبعدی و انعطاف پذیری آن است که با تغییرات و تحولات اجتماع در اعصار و قرون همچنان تازه و جدید مانده است. اما متأسفانه بر اثر تبلیغات گسترده و عمیق دشمنان اسلام و بیگانه شدن مسلمانان خصوصاً " فشرجوانان میراث غنی فرهنگ اسلامى، و از طرفى را کدما نندن تبلیغات به روش صحیح، پرده‌ای ضخیم بر روی چهرهٔ تابناک اسلام کشیده شد و باعث انحطاط اخلاقى و استعمار فرهنگى و معنوى جوامع گشت.

بطور قطع و مسلم تنها دین و فرهنگى که مطابق با موازین علمى و عقلی است و میتواند جویى احتیاجات عصر کنونى باشد اسلام واقعى است. لذا اکنون مى بینیم بیش از هر زمان دیگر فرهنگ اسلام با ابعاد گسترده‌اش احتیاج به مبلغان و مربیانى دارد که بتوانند با همست و تلاشى خستگى ناپذیر این میراث گرانبها را به انحاء گوناگون به جوامع محروم انتقال دهند.

هرچند متاسفانه این میراث فرهنگی عظیم بوسیله دست‌های چپا و لگرواستعمارگران شرق و غرب و سران خودباخته و فاسدخودی غارت شد تا ما را کما ملا" با آن بیگانه ساختند. مراکز فرهنگی، موزه‌ها، و کتابخانه‌های خود را از فرهنگ ما و کتابهای ما پر کردند. همان میراثی که ما از پدران خود به ارث برده بودیم و بدلیل فقر اعتقادی و فرهنگی بی آنکه اهمیت بی‌خود و فرهنگ خود قائل باشیم، به بهای بسیار ناچیز فروختیم و فروختند، و به استفاده و ترجمه و بهره‌برداری از آنها پرداختند، و برای ما فرهنگ و فکری وابسته و استعماری بجا گذاشتند. اغلب عالمان اسلامی را از بین بردند، و با عده‌ای روحانی نما کلا" علوم اسلامی را در نظر مردم خصوصاً " جوانان، ارتجاعی و خرافاتی، و تزا سلام، دین شمشیر است را در ذهن‌ها جا دادند. که متاسفانه هنوز هم آثارشوم آن در بعضی اذهان باقی است.

امروزه شاه‌هدیم که امکانات تبلیغاتی وسیع و قسمت اعظم قریب به اتفاق نیروی تبلیغاتی جهان در جهت به انحراف کشیدن افکار جوامع از حقیقت و سوق دادن بسوی باطل است. در حالیکه اگر این قدرت در خدمت مستضعفین و دعوت بسوی حق و عدالت و رهایی از ظلمت می‌بود، بسیاری از پایه‌های قدرت ظالم فرومی ریخت، چرا که ظلم بر پایه دروغ و تبلیغات کذب قرار گرفته است. و از بزرگترین پایه‌هایی که باید فروریزد، پایه اینگونه تبلیغات است. که در حقیقت خلع سلاح آن فقط بوسیله نیروی تبلیغاتی ضد آن، صورت پذیراست. و چیزی که میتواند ارزش‌های انسانی و خدمات ابنیاء الهی را در مقابل انواع فسادها مضمون و محفوظ بدارد تنها تبلیغ صحیح است. چنانکه تاریخ مؤید این اصل مهم میباشد.

همانطور که می‌دانیم اسلام با اینگونه تبلیغ بود که نشر یافت